

Verslagen

Estafette excursie augustus 2013

Zaterdag 24 augustus was het weer zover, de KNNV afdeling Voorne organiseerde voor de derde keer deze dag.

Alle excursie onderdelen werden goed bezocht. Slechts twee excursies trokken minder dan 10 (7 en 8) deelnemers en de rest zat er ruim boven met 13 tot 21 personen.

De weersomstandigheden waren redelijk tot goed. Een enkele bui zorgde voor verfrissing. Het programma liep gesmeerd. Enthousiaste mensen, toch meest leden van de KNNV en/of IVN, volgden de excursieleiders naar mooie plekjes in de polder, duinen en de Slikken van Voorne.

De vogelexcursie, bij twee plaatsen aan de Strypse Wetering, begon al om zes uur in de schemer. Dat is altijd voor veel mensen wel even vreemd, want dan zie je toch niet zo veel? Niets is minder waar. Om te beginnen is het fantastisch om te zien hoe de meest bizarre kleuren bij het opkomen van de zon in de lucht verschijnen. Daarnaast kun je ook mooi zien hoe vogels op dit tijdstip al druk in de weer zijn. Soms vliegen ze voor die prachtige kleuren van de opkomende zon langs.

Er werden stiekem weg steeds meer vogels waargenomen, in totaal 44 soorten en dat is zeker niet slecht voor een anderhalf uurtje vogelen.

De leukste waarnemingen waren toch wel de duidelijk rondvliegende bruine kiekendieven, waarvan zeker één eerstejaars vogel. De meest onverwachte was eigenlijk een heel voorzichtig zingende rietzanger vlak voor ons in het riet. Van de zes soorten eenden die we hebben gezien, was de slob-eend wel de lastigste. Deze vielen ondanks hun vreemd gevormde snavels niet op. Natuurlijk zag het geoefende oog de verschillen wel, maar het eclipskleed maakte het er niet makkelijker op. Andere leuke soorten waren een jagende sperwer vrouw, drie opvliegende witgatjes, een watersnip, een drietal goudplevieren en enkele gele kwikstaarten. De meest bijzondere waarneming was, denk ik, wel een kemphaan, eigenwijs alleen tussen de vele kiekiviten.

Aansluitend werden onder de gepassioneerde leiding van Jan Alewijn Dijkhuizen de muizenvallen gecontroleerd. Nieuwe mensen slopen aan en enkelen haakten af.

De route liep langs de zeereep aan de Westplaat zijde, ofwel de Slikken van Voorne. Dit was echt een feest. Twee kleine meiden kregen natuur-

lijk de meeste aandacht. Wie droomt er niet van dat een muis over je jas mag lopen en een lekker warm plekje onder je roze capuchon zoekt!

Van de ruim 60 vallen waren er 33 bezet (veldmuis 27, huisspitsmuis 5 en bosspitsmuis 1). Bij de meeste vallen werd wel een klein verhaaltje verteld. De ene keer was dat een korte uitleg over de betreffende muis, zoals de kleine ronde oortjes of het poepertje, de kleur of het formaat, en de andere keer een anekdote.

De derde excursie werd geleid door Eline Vis en die leidde rond de Tenellapas.

Zij had de schone taak op zich genomen de paddenstoelen onder de aandacht van de deelnemers te brengen. Aanvankelijk waren we bang dat we niets zouden zien vanwege het toch wel droge weer, maar al gauw bleek dat goed kijken voor deze schimmelwereld een eerste vereiste is. Voordat je het door hebt sta je midden in een heksenkring of heb je bijna een zeldzame paddenstoel geplet. Dus is het zaak om goed om je heen te kijken voordat je de volgende stap zet.

Zodra de eerste namen genoemd werden, merkte je al dat deze wereld niet eenvoudig is. Namen als *Mycena spec.* (omdat er zoveel zijn die op elkaar lijken), *Russula* (ook zo'n groep), witte tandzwam, puntmutswasplaat, staalsteeltje, sombere fluweelboleet en netsteelheksenboleet bevestigen dat. Toch is het geweldig dat deze paddenstoelen met al hun pracht boven de grond verschijnen of zich op een andere wijze ergens uitwurmen. En dan te bedenken dat het eigenlijk schimmels zijn. De kleuren en de geuren zijn soms zo extreem, dat het bijna niet te bevatten is.

Al met al zijn er veel meer paddenstoelen gezien dan door mij vooraf was verwacht.

Na een korte eetpauze stond ons de volgende rondleiding te wachten in het gebied De Duintjes.

Jan Blasman en Ria Mellechers hebben aan een groep van 17 mensen de charme van de libellen- en vlinderwereld laten zien. Eigenlijk waren ook hier de verwachtingen niet hoog, omdat er de laatste tijd door de mindere weersomstandigheden weinig gevlogen en gefladderd werd.

Toch was er voor de deelnemers genoeg te beleven. De soorten die werden aangetroffen konden goed worden bekeken. Met mooie voorbeeldplaten werden de diverse kenmerken van de verschillende soortgroepen en soorten libellen duidelijk gemaakt. De lichaamsdelen zoals het borststuk, het zoveelste segment, het pterostigma en vele anderen werden herkenbaar getoond.

Het totaal van waargenomen soorten was dan wel niet groot, maar zeker de moeite waard. Gezien zijn onder meer: bloedrode- en steenrode heidelibel, grote keizerlibel, paardenbijter, gewone oeverlibel, lantaarntje en de watersnuffel. Vooral de gewone oeverlibel en laatstgenoemde snuffel hebben we zeer mooi kunnen bekijken.

De vlinders waren weliswaar, wat aantal soorten betreft in de meerderheid, maar ze waren over het algemeen moeilijker te bekijken. Dankzij de uitleg van Ria hebben we wel kunnen constateren dat er meer vliegt in onze omgeving dan dat we misschien hadden verwacht. De bekende soorten als bont zandogje, klein geaderd witje, kleine vos en kleine vuurvlinder lukte bij de meesten nog wel, maar soorten als icarus-, bruin-, en boomblauw-

tje, bruin- en oranje zandoogje vergden toch wel enig onderricht. Als vreemde eend in de bijt werd er ook nog een mooi exemplaar van een gamma-uil ontdekt. Ook was er nog aandacht voor een paar sprinkhanen en met de juiste boekwerken erbij kwamen we op een riet- en een sabelsprinkhaan. De sabel dacht zelfs nog een stukje gratis mee te liften door zich op één van de excursieleiders te parkeren, altijd leuk.

Voornoemde excursie werd direct opgevolgd door de vorig jaar zo succesvolle waterbeestjesexcursie, in een poel in hetzelfde gebied, De Duintjes.

Vreemd genoeg werd deze excursie nu bijna het minst bezocht (8 personen), maar dat maakt zo'n excursie natuurlijk niet minder interessant! Simone Adriaanse wist er samen met Karel een mooie en geslaagde excursie van te maken. De volwassenen stonden als kinderen in het water te scheppen, dus viel het helemaal niet op dat er geen kinderen bij aanwezig waren.

Er werden vele kleine waterdiertjes gevangen, echter wel veel van de zelfde soort, namelijk herten, bootsmannetjes, schaatsenrijders en kokerjuffers. Maar ook soorten als zoetwatergarnaal (niet direct als zodanig te herkennen), tuimelaar (grote zwarte tor die leek op geelgerande waterkever) en zowaar een zeer kleine karper, die helaas niet meer deed wat 'ie normaal gewend was te doen, namelijk zwemmen, werden uit het water gevist en in de plasticbakken nader bekeken.

Aan de hand van een aantal determineerkaarten werd dan duidelijk gemaakt om welke soort het ging.

De dag verstreek ongemerkt, omdat er eigenlijk zoveel te zien was dat men de tijd bijna zou vergeten en het was inmiddels tijd geworden voor een maaltijd. Een lekker hapje van de Chinees werd dankbaar genuttigd in het bezoekerscentrum.

Na een beetje zwaar getafeld te hebben, was het tijd voor de zesde excursie.

gammauil

Siem Sniijders had zich gemeld om een klein clubje mensen rond te leiden door de weelderige plantenwereld in de buurt van het bezoekerscentrum. Je zou het eerst niet zeggen, maar het was ongelooflijk dat zoveel planten er nog stonden te pronken. Niet zozeer omdat ze nog bloeiden, maar ook omdat vele planten in uitgebloeide vorm sierlijk hun zaden tonen, zoals uitgebloeide grassoorten, mossen en orchideeën. Deze excursie leverde tot dan de meeste soorten. Minstens 61 soorten zijn genoemd, maar het is zeker dat er nog veel meer soorten aan de aandacht zijn ontsnapt. Waren algemene soorten als zilverschoon, tormentil, teunisbloem, grote wederik, blauwe knoop en moerasspirea door de deelnemers wel verwacht, ook minder algemene soorten als dophei, struikhei en vetblad werden gezien. Siem wist ons nog enkele leuke en bijzondere soorten aan te wijzen, zoals knobbies (zeldzaam), rivierkruiskruid, moeraswespenorchis, grote muggenorchis, peterseliebraam en tot slot de moerassgamander. Tot slot werd er nog een kleine uitleg gegeven over de familie van de koningskaars, maar al gauw werd duidelijk dat ook dit niet eenvoudig was. Er volgde dan ook gelijk de uitleg dat veel determineerwerk in de koude wintermaanden binnen werd uitgevoerd.

Misschien moet ik het dan toch maar bij de vogels houden. Die vliegen dan misschien wel, maar maken dan vaak nog net even dat ene herkenbare geluidje waardoor je kunt zeggen: "Hebbes!"

We zijn langzaam aangekomen aan het einde van de dag en er staan toch nog drie excursies gepland. Een handjevol mensen heeft de hele dag volbracht en zijn vastbesloten om ook deze laatste drie excursies nog mee te maken.

Het was ook weer tijd geworden voor de tweede controle ronde van de muivriendelijke inlooppkooitjes. Dit keer waren er iets minder deelnemers maar toch nog altijd 13 personen. Jan Alewijn liep met zijn maten Kees en Peter structureel alle kooitjes weer af. Vakkundig werden ze geleegd en vervolgens voor de laatste ronde voorzien van stro en voer. Jan Alewijn vertelde namelijk dat ze zondagochtend nog een keer (uiteindelijk bleek dat de dan de vierde keer te zijn) de vallen zouden controleren. Zodat dit dan ook een officiële inventarisatie genoemd mocht worden. Dit keer kwamen we iets minder muizen tegen. Wederom waren alle eerst gevangen muizen veldmuizen (25) en was ook nu weer de laatste muis een huisspitsmuis (1). De variatie was dan wel klein maar het was zeker de moeite waard deze controlerondes mee te maken.

Stiekem is er de hele dag toch even naar vogels gekeken en is het lijstje van de ochtend verder aangevuld met o.a. kneutjes, putters, sprinkhaanzanger, groene - en grote bonte specht en havik. Totaal zijn er uiteindelijk 55 soorten waargenomen.

grote bonte specht

Aansluitend is Jan Alewijn wederom met een groep van niet minder dan 21 personen het veld ingegaan om veldmuizen te detecteren. Helaas was het resultaat van deze excursie een dieptepunt. Een enkele keer werd met de bat-detector een dwergvleermuis waargenomen en gelukkig nog eenmaal, ook al was dit zeer kort en daarom ook met lichte twijfel genoemd, een baardvleermuis.

Jan Alewijn vertelde over dit laatste wonderlijke wezen dat ze in de buurt een verblijfplaats hebben, waardoor het zeer aannemelijk was dat het een betrouwbare waarneming betrof.

De “hekkensluiter” en klap op de vuurpijl voor deze al ruim geslaagde dag was Peter Rooij. Hij had aan de rand van de Tenellaplas een aantal bomen besmeurd met een één of ander smeerseltje waar veel insecten op afkwamen, vooral nachtvlinders, zoals de huismoeder. Iets verder het gebied in stond een groot wit laken met daarvoor een felle lamp. Dit licht trok een zeer grote hoeveelheid insecten aan. Als je er alleen maar naar keek begon het al overal te jeuken. Sterker nog, terwijl ik dit stukje schrijf, begint het weer te jeuken. Peter zat er midden in en liet gelaten groot en klein over zich heen komen. Waarom is niet bekend, maar voordat je het weet doe je net zo gek. Misschien wint de nieuwsgierigheid het wel van de jeukerietes. Vooral de kleuren van de grote verscheidenheid aan nachtvlinders en het formaat van de hoornaars waren uitermate fascinerend. Daarnaast waren diverse uiltjes en beervlinders, stippelmotten, op het witte doek van de partij. De nachtvlinders waren in aantal wel minder aanwezig dan al die andere beestjes, maar de teller kwam toch uit op ruim 70 soorten. Waaronder: klein avondrood (een pijlstaart op wilgenroosje), berkenbrandvlerkvlinder (zeldzamer dan z'n ook aanwezige neefje de brandvlerkvlinder), kroonvogeltje en de kleine hermelijnvlinder. En dan nog al die andere uiltjes, spanners, ...

Na al deze excursies meegelopen te hebben, kunnen we spreken van een uitermate geslaagde dag. Veel publiek, goed weer en zeer veel natuurschoon.

Graag tot volgend jaar,
Hans op den Dries

Verslag trekvoegelexcursie naar Westkapelle.

Zoals in de vooraankondiging al was vermeld, is het plannen van een trekvoegelexcursie lange tijd van te voren eigenlijk een gok. Er wordt een datum geprikt die in het verleden goede resultaten heeft opgeleverd, maar dat is geen enkele garantie dat dat ook dit jaar weer zo zal zijn. In ieder geval trokken er slechts vijf deelnemers (waarom zo weinig?) op zaterdag 5 oktober naar Westkapelle, in de hoop dat er voldoende vogeltrek was om na afloop te kunnen concluderen dat de datum goed was gekozen.

De eerste stop was het uitkijkpunt op de Zeedijk, net buiten Westkapelle. Vanaf deze dijk kunnen langstreckende zeevogels meestal goed worden gezien. Als dat niet het geval is, dan biedt het plasdras achter de zeedijk, als alternatief, meer dan voldoende vogels.

Net gesetteld werden we gewaarschuwd dat de Zeedijk opgenomen was in de Kustmarathon waardoor er binnen afzienbare tijd 1200 mountainbikes met berijders zouden passeren. We werden gewaarschuwd vanwege de uitstekende statiefpoten van de telescopen. De kans op botsingen zou hiermee groot zijn. Dat was een reden om op het fietspad te gaan zitten, omdat de fietsers dáár niet zouden fietsen!

Het was een vrijwel windstille dag en dat is meestal geen goed teken voor vogeltrek. Zeevogels worden door de wind niet naar de kust gedreven, waardoor ze beter zichtbaar zouden zijn. De over land trekkende vogels vliegen dan meestal te hoog om goed waargenomen te kunnen worden en ook hier ontbreekt de stuwning naar de kust.